

СПОЖИВЧЕ КРЕДИТУВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

Рішення, які приймають домашні господарства в процесі формування та реалізації своєї кредитної поведінки, докорінно відрізняється від рішень, що приймають інші суб'єкти економічної діяльності як за механізмом їх прийняття, так і цільовою спрямованістю. Це, передусім, пояснюється тим, що у переважній більшості випадків доступний кредит дозволив громадянам, не здатним раціонально розпоряджатися своїми доходами, отримувати блага, які раніше не були їм доступні не через відсутність широкого асортименту товарів, низьких доходів, високих цін, а через ставлення людини до грошей, через те, що у момент купівлі в кредит індивід не відчуває відповідальності за свій завтрашній день. Крім того, кредит дає ілюзію нашим можливостям, оскільки, щоб виділитись серед інших осіб, не потрібно шукати додатковий дохід, професійно розвиватись, скорочувати витрати та вести помірний спосіб життя.

Зазначимо, що останнім часом українці звикають жити в кредит. Водночас представники банківських структур вимушені визнати, що число проблемних кредитів зростає, і розробляють власні механізми боротьби з неплатниками. Однак в розмові про так звані проблемні іпотечні кредити експерти, як правило, прагнуть провести чітку грань між простроченим кредитом і неповерненим у зв'язку з фінансовим дефолтом позичальника [1, с. 73].

Отже, з огляду на вищезазначене вважаємо, що кредитна поведінка домогосподарств є одним із дієвих механізмів ринкової економіки, що дозволяє залучати кошти громадян в активний економічний обіг і стимулювати їхню споживчу активність. Водночас для домогосподарств кредитування є дієвим механізмом покращення їх життєвого рівня та зміни стандартів життя. Крім того, кредит не тільки сприяє більш повному задоволенню потреб фізичних осіб, а й породжує нові потреби, що безпосередньо впливають на зростання суспільного виробництва товарів та послуг [2, с. 201].

У ринкових умовах господарювання основною формою інституційного кредиту є банківський кредит, який надається банками та іншими фінансово-кредитним установами юридичним особам, населенню, державі, іноземним клієнтам у вигляді грошових позик.

Розвиток ринку кредитування населення пов'язаний з появою і розвитком споживчого кредитування зокрема та розвитком кредитування фізичних осіб в цілому. Ринок кредитування населення представлений різноманітними видами кредитів такими як: споживчий кредит, іпотечний кредит, освітній кредит, товарний кредит, кредит молодій сім'ї і багато інших. Відомо, що кредитування населення залежно від цілей може відрізнятися за термінами і бути короткостроковим (до 1 року), наприклад, на відпочинок; середньостроковим (до 5 років) – на освіту; довгостроковим (більше 5 років) – при купівлі нерухомості.

В системі активних банківських операцій важливе місце посідають споживчі кредити, необхідність існування яких зумовлена постійно зростаючими потребами населення та тимчасовою відсутністю вільних коштів, які можна було б використати для їхнього вирішення. Тому така невідповідність між потребами та наявними засобами для їх задоволення усувається за допомогою залучення споживчих кредитів або продажу продукції у розстрочку. Тобто споживче кредитування вирішує ряд проблем, які зумовлені не лише вищезазначеним протиріччям, а й іншими аспектами суспільного життя, пов'язаними із здійсненням розширеного відтворення, забезпеченням соціально-економічного розвитку країни.

Важливо зазначити, що механізм впливу споживчого кредитування на соціально-економічні процеси у суспільстві полягає у наступному. Насамперед, збільшення обсягів споживчих кредитів, які надаються населенню, сприяє зростанню сукупного попиту на товари і послуги, які за умов відсутності споживчого кредитування практично неможливо задовольнити. Водночас, зростання попиту призводить, відповідно, до зростання сукупної пропозиції, тобто додаткового виробництва товарів і послуг, що відображається на збільшенні доходів бюджетів усіх рівнів у вигляді податків та обов'язкових платежів. Закономірно, що зростання доходної бази бюджетів дає можливість збільшувати обсяги бюджетних видатків, в тому числі соціального спрямування, що, в свою чергу, позитивно впливає на підвищення рівня життя населення.

Разом з тим, цілком очевидно, що розвиток споживчого кредитування став в останні роки фактором, що ускладнює не лише споживчу поведінку населення, а й фінансову поведінку в цілому, оскільки завдяки розвитку безлічі доступних видів споживчого кредиту в сучасній економіці споживчі та ощадні дії втратили колишню альтернативність. Причому, крім рівня добробуту й доступності кредитів, на активність кредитної поведінки домогосподарств, безсумнівно, впливає впевненість потенційних позичальників у «завтрашньому дні», а також суб'єктивна оцінка свого добробуту. У той же час слід констатувати, що сучасний період розвитку економіки характеризується погіршенням настроїв населення у банківському секторі, оскільки має місце збільшення

кількості осіб, які оцінюють теперішній час як несприятливий для співпраці з банками.

Література:

1. Пиголенко І.В. Кредитна залежність – хвороба сучасного суспільства / І.В. Пиголенко, О.М. Раптова // Вісник НТУУ КПІ «Політологія». Соціологія. Право: Збірник наукових праць. – 2010. – №1 (5). – С. 70–74.
2. Шевалдіна В.Г. Кредитування банками домогосподарств / В.Г. Шевалдіна // Фінанси, облік і аудит. – 2010. – №15. – С. 200–211.

Якимечко Андрій

Студент групи ФУМзм-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Русін В.М.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

На сьогоднішній день питання фінансової децентралізації є особливо актуальним для України, проте слід зауважити, що цей процес відбувається досить складно та повільно. І надалі існує нагальна потреба створення нової, більш ефективної системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування, що дозволить збалансувати функції та повноваження громад та органів місцевого самоврядування з їх ресурсними можливостями. У зв'язку з цим великого теоретичного та практичного значення набуває системний аналіз зарубіжного досвіду фінансового забезпечення місцевого самоврядування, передусім досвіду європейських країн, який стосується реалізації принципів Європейської хартії місцевого самоврядування.

Статтею 9 Європейської хартії місцевого самоврядування визначено принципові концептуальні положення щодо формування і розвитку місцевих фінансів:

– органи місцевого та регіонального самоврядування мають право на свої власні адекватні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень;

– обсяг фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування відповідає функціям, передбаченим конституцією або законом;

– частина фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування формується за рахунок місцевих податків та зборів, на встановлення розміру яких вони мають затверджені законом повноваження;